

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/141/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5021200465
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 11. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:5021200465.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Jana Martinčeková ako členka senátu a JUDr. Martin Tiso ako člen senátu vo veci žalobcu: S. Š., I. XX. M. XXXX, Y. N. X, zastúpeného advokátskou kanceláriou: JUDr. Patrik HOLINGA s.r.o., IČO: 36 856 967, Hrnčiarska 2/A, Košice, proti žalovanému: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Nám. gen. Viesta 2, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 26. júla 2021, č. SEĽUZ-163-4/2021-OdSP, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 16 Sa 18/2021 z 10. mája 2023 takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť sa zamietá.
- II. Účastníkom sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobca je synom neb. F. Š., I. XX. M. XXXX, ktorý bol od 15. augusta 2002 profesionálnym vojakom. Počas trvania služobného pomeru bol v rokoch 2006 a 2007 a potom znova od 23. mája 2008 vyslaný na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky vo vojenskej operácii OSN UNFICYP na Cypre. Od 23. mája 2008 bol služobne zaradený ako starší vodič sektorového veliteľstva jednotky v sektore 4 vo Famaguste, ktorého veliteľom bol B.. O.. Dňa 5. októbra 2008 neb. F. Š. ako vodič odviezol B.. O. na pláž v Konos Bay, kde sa spoločne potápali (šnorchlovali). Počas potápania sa neb. Š. vynoril z vody práve v okamihu, kedy k jeho miestu smeroval rýchly motorový čln Cyperskej prístavnej a námornej polície. Skrutka tohto člna ho vážne poranila a na následky tohto zranenia prakticky ihneď zomrel. Dňa 10. októbra 2008 veliteľ spracoval (a kvôli nedostatkom následne 15. októbra 2008 prepracoval) správu o vyšetrení tohto úrazu, v ktorej síce odporučil považovať ho za služobný úraz so zodpovednosťou služobného úradu, ale zároveň uviedol, že úraz sa stal v čase služobného voľna.

2. Žalobca 7. mája 2009 požiadal Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia o výplatu sirotského výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení účinnom k 5. októbru 2008; rovnako oň požiadal jeho brat a ich mama (manželka neb. F. Š.) požiadala o výplatu vdovského výsluhového dôchodku. Posudková komisia sociálneho zabezpečenia na rokovaní 6. augusta 2009 dospela k záveru, že úraz F. Š. nebola služobný, lebo neplnil služobné úlohy (tie sa skončili dovezením služobného automobilu na určené miesto), ale mal osobné voľno. Nato vojenský úrad rozhodnutím zo 7. augusta 2009 nepriznal žalobcovi sirotský výsluhový dôchodok a žalovaný toto rozhodnutie potvrdil svojím rozhodnutím z 12. októbra 2009. Krajský súd v Bratislave však rozsudkom č. k. 2 S 333/2010-89 z 19. septembra 2012 zrušil obe tieto rozhodnutia. V odôvodnení vyšiel z názoru, ktorý medzičasom vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 7 Sžo 80/2011 (vo veci sirotského výsluhového dôchodku brata žalobcu), v zmysle ktorého oba správne orgány

mali skúmať, či neb. F.. Š. mal čakať na veliteľa na mieste, teda či išlo o prestávku v službe, a či takéto činnosti neboli obvyklé.

3. Vojenský úrad (po zrušení jeho ďalšieho rozhodnutia z 15. apríla 2013 rozhodnutím žalovaného z 9. októbra 2013) novým rozhodnutím z 25. februára 2014 opäť nepriznal žalobcovi sirotsky výsluhový dôchodok. Na odôvodnenie odkázal na zápisnicu z rokovania posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia zo 6. augusta 2009, ale aj na správu o nehode príslušných cyperských orgánov, dopĺňujúce vypočutie veliteľa B.. O. pred vyšetrovacou komisiou, ktorá bola 23. decembra 2009 ustanovená v rámci misie UNFICYP, a pred osobitnou komisiou na prešetrenie mimoriadnej udalosti, na stanovisko Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky k používaniu motorových vozidiel, na funkčnú náplň vodiča a na rozkaz veliteľa SLOVCON z 30. septembra 2008, ktorý vymedzuje (aj) nebezpečné aktivity. Na základe toho uzavrel, že neb. F.. Š. dostal 5. októbra 2008 rozkaz doviezť veliteľa na pláž, kde mu veliteľ udelil voľno. Tým splnil svoju služobnú úlohu a ďalšiu mal plniť až o 15:00 hod, kedy mal veliteľa odviezť späť. Podľa vojenského úradu tak v čase sporného úrazu nemal prestávku v práci, ale osobné voľno. K tomu zdôraznil aj to, že podľa § 91 ods. 1 Zákonníka práce, ktorý sa na základe § 191 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov použil aj na právne vzťahy profesionálnych vojakov pri vykonávaní štátnej služby, má prestávka v práci striktno určený charakter na jedenie a odpočinok a je obmedzená na 30 minút. Naopak, v danej veci veliteľ dal neb. F.. Š. jasný rozkaz, že jeho služobná činnosť sa skončila a má voľno. K vzniku úrazu tak nedošlo za podmienok uvedených v § 29 zákona č. 328/2002 Z. z., a preto nejde o služobný úraz. Žalovaný svojím rozhodnutím z 27. júna 2024 potvrdil toto rozhodnutie.

4. Krajský súd v Bratislave však rozsudkom č. k. 6 S 189/2014-113 z 8. júla 2016 zrušil toto rozhodnutie žalovaného. V odôvodnení vytkol správny orgánom, že nezistovali, či činnosť vykonávaná neb. F.. Š. bola obvyklá, teda či obvykle čakával na veliteľa po jeho dovezení na pláž. Nestotožnil sa ani s argumentom, že by prestávka v práci mohla trvať len 30 minút, čo už uviedol aj najvyšší súd v citovanom rozsudku sp. zn. 7 Sžso 80/2011. Ďalej poukázal na nezrovnalosti, keď v zázname a správe o vyšetrení služobného úrazu bolo odporúčané uznať úraz za služobný, kým záver posudkovej komisie bol opačný. Správne orgány mali tieto nezrovnalosti odstrániť dokazovaním, napr. prostredníctvom tzv. „triptickets“ (príkazov na jazdu) z iných jazd, ktoré neb. F.. Š. konal s veliteľom na pláž, a nielen výpoveďou samotného veliteľa B.. O.. Rovnako mali správne orgány zohľadniť, že už pred jazdou si do auta nakladali výstroj na potápanie obaja, teda aj neb. F.. Š. sa mal potápať. Žalovaný podal proti tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť, tú však najvyšší súd zamietol rozsudkom sp. zn. 9 Sžsk 5/2017 z 12. decembra 2018. Stotožnil sa s názorom krajského súdu a doplnil, že žalovaný sa nezaoberal ani otázkou, či by úraz nemohol byť pracovný kvôli tomu, že k nemu došlo pre výkon služby. Neb. F.. Š. sa totiž na miesto nehody dostal práve kvôli tomu, že tam dovezol svojho veliteľa. Medzičasom (medzi uvedenými rozsudkami) však najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 10 Sžso 18/2016 z 20. júna 2017 zamietol žalobu brata žalobcu proti rozhodnutiu o nepriznaní sirotského výsluhového dôchodku.

5. Po vrátení veci Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia (po zrušení jeho rozhodnutia z 25. februára 2014 novým rozhodnutím žalovaného z 5. marca 2019 a ďalšieho rozhodnutia z 5. augusta 2019 rozhodnutím žalovaného z 22. septembra 2019) ostatným rozhodnutím z 20. apríla 2021, č. VÚSZ-65304041125221/35-2021, znova nepriznal žalobcovi sirotsky výsluhový dôchodok. Zopakoval okolnosti vzniku sporného úrazu, ktorý sa stal 50 až 70 metrov od pobrežia približne 5 až 10 metrov od skál, v oblasti 700 metrov vzdalenej od oblasti vyhradenej na kúpanie, kde sa neb. F.. Š. a B.. O. potápali bez akýchkoľvek výstražných opatrení. Táto oblasť leží mimo priestoru zodpovednosti za operácie UNFICYP. Vojenský úrad doplnil dokazovanie tzv. triptickets a tiež vyjadreniami profesionálnych vojakov, ktorí od mája do novembra 2008 plnili úlohy v misii na Cypre. Z nich zistil, že veliteľ B.. O. chodieval potápať sa ešte pred príchodom F.. Š. na misiu. Predošlý vodič Č.. W. uviedol, že ho pri týchto aktivitách nesprevádzal a ani nečakal. Rovnako z týchto výpovedí zistil, že plávanie, potápanie resp. šnorchlovanie konali vojaci v čase osobného voľna, avšak neb. F.. Š. ako vodič, ktorý ich dovezol na pláž, sa k nim pridával. Z toho, ale aj skorších vyjadrení B.. O. vojenský úrad uzavrel, že medzi nimi bol kamarátsky vzťah, a preto neb. F.. Š. jazdil s veliteľom na spoločné potápanie, kým predošlý vodič Č.. W. veliteľa na tieto jazdy nevozil. Ďalej vojenský úrad odkázal na rozkaz veliteľa SLOVCON z 30. septembra 2008, podľa ktorého bol čas na športovanie určený na čas osobného voľna po splnení povinností. Potom, čo neb. F.. Š. dovezol B.. O. na pláž, mu ten dal rozkaz, podľa ktorého mal osobné voľno; nebol však oprávnený rozkazom upraviť činnosť vodiča v čase osobného voľna. Preto nemohlo ísť o prestávku v práci. Na tom nič nemenilo ani pravidlo „24/7“, ktoré neznamena, že by profesionálny vojak na misii konal štátnu službu 24 hodín denne 7 dní v týždni; aj na misii sa totiž rozlišuje medzi služobným časom (hoci inak organizovaným) a časom osobného voľna. Ani zadovážené „triptickets“ nepreukazovali dĺžku služobného času, ani plnenie služobných úloh. Podobne opis funkčnej náplne

neb. F.. Š. ako vodiča nesvedčil o tom, že by mal byť neustále prítomný pri veliteľovi ako jeho stráž. Konečne, nebolo ani zistené, že by neb. F.. Š. vykonával plávanie alebo potápanie na rozkaz v rámci zvyšovania telesnej zdatnosti. Ďalej vojenský úrad zdôraznil, že tak záznam o úraze, ako aj správa o úraze zhodne uvádzajú, že úraz vznikol v čase osobného voľna, kvalifikáciu úrazu ako služobného navrhli z iného dôvodu. Posudková komisia tento dôvod neakceptovala, čo potvrdila aj správa osobitnej komisie ministra obrany z 11. januára 2013, ktorá takisto uzavrela, že služobný úraz sa stal pri športovo-rekreačnej činnosti mimo služobného času. Na základe uvedených zistení vojenský úrad uzavrel, že úraz neb. F.. Š. 5. októbra 2008 nie je služobným úrazom v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z., a preto žalobca nesplnil podmienku § 53 písm. b) cit. zák. Keďže nesplnil ani ďalšie podmienky pre priznanie sirotského výsluhového dôchodku podľa § 53 písm. a) a c) cit. zák., nemohol sa mu priznať.

6. Na odvolanie žalobu žalovaný preskúmaným rozhodnutím potvrdil rozhodnutie vojenského úradu z 20. apríla 2021. V odôvodnení sa stotožnil s jeho skutkovými zisteniami aj právnym záverom. Zdôraznil, že záznam o služobnom úraze aj správa o vyšetrení služobného úrazu boli vypracované na základe smernice 3/2005, ktorej účelom bolo upraviť postup pri evidovaní, vyšetrení a registrácii služobných úrazov. Pôvodná správa o vyšetrení z 10. októbra 2008 nebola v súlade s touto smernicou, preto na základe žiadosti Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia mu bola predložená opravená správa datovaná 15. októbra 2008. Posudková komisia potom rozhodovala na základe opravenej správy. Takýto postup zodpovedá uvedenej smernici a nie je potrebné, aby sa vypočúvali členovia komisie, ktorá vypracovala pôvodnú správu. Okrem toho charakter úrazu na účely zákona č. 328/2008 Z. z. posudzuje len posudková komisia sociálneho zabezpečenia; vojenský úrad riadne vysvetlil, prečo sa odchyľila od pôvodného odporúčania v zázname o služobnom úraze a správe o jeho vyšetrení. Rovnako vojenský úrad citoval aj záver inšpektorátu práce, ktorý tiež dospel k záveru, že nejde o služobný úraz. Žalovaný v tejto súvislosti odkázal aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžso 18/2016, podľa ktorého činnosť F.. Š. v čase úrazu bola jeho osobným voľnom. Zdôraznil tiež, že k úrazu nedošlo pri plnení služobnej úlohy - riadení motorového vozidla. Žalovaný nesúhlasil s námietkou žalobcu o nedostatočnom zistení skutkového stavu, pretože vojenský úrad doplnil dokazovanie vyjadrením vojakov, ktorí plnili úlohy na misii na Cypre, z ktorých vyjadrenie Č.. W. považoval za rozhodujúce. Vyjadrenia svedčili o kamarátskom vzťahu neb. F.. Š. a B.. O., ktorí sa preto chodievali potápať spoločne v čase osobného voľna. Činnosť, pri ktorej došlo k úrazu, tak aj F.. Š. vykonával v čase osobného voľna. Pri svojej činnosti navyše porušil aj rozkaz veliteľa SLOVCON z 30. septembra 2008, keďže nepoužil žiadne výstražné znamenia. Kúpanie vodiča v čase osobného voľna nie je čakaním vodiča v zmysle prestávky v práci. Neb. F.. Š. mal dost času, aby po dovezení B. na pláž sa vrátil s vozidlom na základňu; namiesto toho sa rozhodol, že tam v čase osobného voľna zostane a bude sa potápať s B.. O.. K námietke ohľadom charakteru cesty žalovaný odkázal na príslušný manuál OSN, v zmysle ktorého sa cesta označuje ako „DUTY“ (služobná), ak veliteľa vezie vodič vo VIP aute, aj keď je účel cesty súkromný. Preto aj cesta 5. októbra 2008 bola označená ako „DUTY“, hoci B.. O. smeroval na pláž potápať sa. K odkazu žalobcu na rozsudok sp. zn. 7 Sžso 80/2011 žalovaný uviedol, že sa týkal nároku brata žalobcu, o ktorom sa právoplatne rozhodlo nepriznaním sirotského výsluhového dôchodku, keď najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 10 Sžso 18/2016 zamietol jeho správnu žalobu s názorom, že šnorchlovanie, príp. plávanie alebo potápanie nie je možné považovať za činnosti obvyklé v čase prestávok v práci. K námietkam žalobcu, že za úraz neb. F.. Š. mu bola vyplatená určitá suma zo strany Organizácie spojených národov, žalovaný poukázal na to, že tento nárok vyplýva z príslušných predpisov tejto organizácie a rezolúcie Valného zhromaždenia č. 52/177 z 18. decembra 1997. Nárok na sirotský výsluhový dôchodok sa však posudzuje len podľa zákona č. 328/2002 Z. z. Podľa žalovaného rozhodnutie vojenského úradu malo všetky potrebné náležitosti a bolo vydané v súlade so zákonom.

7. Správnu žalobu, ktorú žalobca podal proti tomuto rozhodnutiu, správny súd zamietol tu napadnutým rozsudkom sp. zn. 16 Sa 18/2021. V odôvodnení po obsiahlom opise doterajšieho konania, obsahu oboch rozhodnutí orgánov verejnej správy a priebehu súdneho konania sa stotožnil so záverom žalovaného, že úraz neb. F.. Š. z 5. októbra 2008 nie je služobným úrazom v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z. Zdôraznil, že jeho rozhodnutie predchádzali rozsudky Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 S 333/2010-89 a 6 S 189/2014-113, ako aj najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžsk 5/2017, ktorých právnymi názormi boli žalovaný aj vojenský úrad viazaní. Správny súd odkázal na závery záznamu o služobnom úraze, ale aj správu o vyšetrení služobného úrazu a jej doplnenie, ktoré konštatovali, že k úrazu došlo počas športového potápania, teda pri športovej činnosti v čase osobného voľna. Podobne aj posudková komisia dospela 6. augusta 2009 k záveru, že neb. F.. Š. v čase úrazu neplnil žiadne činnosti v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z. Rovnaký záver vyplynul aj zo správy osobitnej komisie na prešetrenie mimoriadnej udalosti a zo správy komisie ministra obrany z 11. januára 2013. Správny súd vyšiel z toho, že podľa denného poriadku sa síce vojaci zdržiavali na misii 24 hodín denne 7 dní v týždni, ale

nedeľa nebola vymedzená ako pracovný deň, až na potrebu plnenia stanovených úloh. Vojaci sa tak mohli venovať aktivitám ako plávanie alebo potápanie, ktoré sa považovali za nebezpečné aktivity, len v čase osobného voľna. Preto sa takáto činnosť nemohla považovať za obvyklú činnosť v čase prestávok v práci, ani pri plnení služobných úloh. To potvrdili aj vyjadrenia vojakov, ktoré boli zadovážené počas administratívneho konania. Neb. F.. Š. na základe príkazu konal jazdu zo základne na pláž v Konos Bay, po dovezení na miesto mu B.. O. dal voľno. Dovezením automobilu do Konos Bay neb. F.. Š. splnil svoju úlohu a ďalšou malo byť až odvezenie veliteľa späť. Aj na základe zadovážených vyjadrení vojakov sa správny súd stotožnil so záverom, že nemusel čakať na veliteľa, ani mu nebolo prikázané potápanie alebo šnorchovanie, a preto túto činnosť vykonával v rámci osobného voľna. Neb. F.. Š. zrejme plánoval túto činnosť vykonávať, čo aj zodpovedalo v konaní potvrdenému kamarátskemu vzťahu medzi ním a B.. O., keďže napr. predošlý vodič Č.. W. veliteľa na pláži nečakával. To však nestačí na posúdenie úrazu ako služobného v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z. Správny súd sa stotožnil aj s názorom, že sama povaha jazdy podľa príslušného „tripticket“ nie je podstatná pre posúdenie, či k úrazu došlo pri plnení služobných povinností. Vykonané dokazovanie nepotvrdilo, že by mal neb. F.. Š. v čase úrazu prestávku v práci, a preto žalovanému nemožno vyčítať nerešpektovanie právneho názoru v zrušujúcich rozsudkoch súdov. K tvrdeným rozporom medzi záznamom, správou a záverom posudkovej komisie správny súd odkázal na § 87 ods. 1 písm. e) zákona č. 328/2002 Z. z., podľa ktorého posudková komisia rozhoduje o tom, či je úmrtie dôsledkom služobného úrazu alebo nie.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

8. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobca domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Na úvod (odd. II a III) zdôraznil, že F.. Š. utrpel úraz počas plnenia úloh na misii, kde musel byť neustále pripravený splniť rozkaz. Zotrvál na názore (odd. IV), že výpoveď B.. O. je tendenčná, lebo vedel, že F.. Š. sa ide potápať s ním, a na toto potápanie mu vydal rozkaz. Ak nechcel, aby sa F.. Š. išiel potápať, odviezol sa B.. O. sám, o čom svedčí „tripticket“ za september 2002. K tomu mali byť vypočutí ďalší velitelia kontingentu. Aj L.. W. vypovedal, že F.. Š. vždy čakal na veliteľa, okrem toho bolo bežné, že vodič, ktorý doviezol vojakov počas osobného voľna k moru, sa k nim pridal. Aj manželka zomr. (matka žalobcu) v inom konaní potvrdila, že jej manžel telefonoval, že sa chodí potápať s B.. O. a čakáva na neho tam, kde ho doviezol. Žalobca nesúhlasil (odd. V) s „alibistickým“ spochybňovaním jazdy „DUTY“. „Tripticket“ takejto jazdy preukazoval dĺžku služby, takže ak mal neb. F.. Š. čakať na veliteľa, išlo z jeho strany o prestávku v službe, čo ustálil už najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 7 Sžso 80/2011. „Tripticket“ musel byť vypísaný pred jazdou a musel byť schválený veliteľom. Dňa 5. októbra 2008 je na ňom jazda uvedená ako „DUTY“, teda služobná. Znova (odd. VI) žalobca namietol, že existujú dve verzie správy o vyšetrení služobného úrazu, a preto sa mali vypočuť všetky osoby k ich obsahu. Ďalej žalovaný nerešpektoval povinnosti, ktoré mu vyplynuli z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžsk 5/2017, podľa ktorého mal objasniť, ako sa riešilo čakanie vodiča na veliteľa. Na základe toto žalobca (odd. VII) vytkol žalovanému subjektívne a jednostranné vyhodnotenie dôkazov. V závere (odd. VIII) namietol, že nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku správny súd porušil právo žalobcu na spravodlivý proces.

9. Žalovaný navrhol zamietnuť kasačnú sťažnosť. Stotožnil sa so správnym súdom, ktorý dokazovanie považoval za dostatočné a správne vyhodnotenú; žiaden súd nepovažoval výpoveď B. za alibistickú alebo tendenčnú. Tvrdenie žalobcu, že B. vydal rozkaz potápať sa, nemá žiadnu oporu v administratívnom spise. Oporu má len záver, že mu bol vydaný rozkaz doviezť ho na určené miesto. Dokazovanie vyvrátilo, že by bol neb. F.. Š. povinný čakať na veliteľa a že by teda mohlo ísť o prestávku v práci. K námietke o dvoch správach o vyšetrení služobného úrazu žalovaný odkázal na vysvetlenie v preskúmanom rozhodnutí. Tvrdenie žalobcu o nerešpektovaní právneho názoru vyvracia odôvodnenie rozsudku sp. zn. 9 Sžsk 5/2017. Správny súd sa v tu napadnutom rozsudku zaoberal všetkými podstatnými otázkami.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené sťažnostné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

11. Žalobca v podanej kasačnej sťažnosti predovšetkým vytýka napadnutému rozsudku nedostatočné odôvodnenie. Podľa ustanovenia § 139 ods. 2 SSP má správny súd v odôvodnení uviesť (okrem iného) posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkázať na ustálenú rozhodovaciu prax. Toto ustanovenie nadväzuje na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a

Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá právo na riadne odôvodnenie považuje za súčasť práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zároveň však podľa tejto judikatúry požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia nemožno vykladať ako povinnosť súdu dať odpoveď na každý jeden čiastkový argument účastníka konania. Špecifická odpoveď sa vyžaduje, len ak ide o argument kľúčový. No sama okolnosť, že odpovede súdu nezodpovedajú očakávaniam účastníka, neznamena porušenie práva na spravodlivý proces (porov. z posledného obdobia - naprieč senátmi - napr. uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 337/2023, II. ÚS 305/2023, III. ÚS 279/2023 a IV. ÚS 247/2023)

12. Hneď skraja treba kriticky uviesť, že sám žalobca v odd. VIII svojej kasačnej sťažnosti neuvádza žiaden konkrétny argument, na ktorý podľa neho správny súd v odôvodnení svojho rozsudku nereagoval. Po preskúmaní napadnutého rozsudku však nezostáva než konštatovať, že jeho odôvodnenie vyhovuje citovaným požiadavkám. Správny súd správne identifikoval, že podstatou prerokovanej veci je posúdenie, či úraz neb. F. Š. 5. októbra 2008 je služobným úrazom v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z. Vzhľadom na priebeh doterajšieho konania sa správny súd zaoberal najmä otázkou, či sa úraz stal v čase prestávky v práci alebo nie. K tomu citoval príslušné ustanovenia § 91 Zákonníka práce a odkazom na konkrétne časti preskúmaného rozhodnutia a administratívneho spisu ustálil, že neb. F. Š. nebol povinný čakať na veliteľa potom, čo ho doviezol na pláž do Konos Bay. Preto nepovažoval jeho činnosť na tomto mieste za prestávku v práci. Rovnako správny súd odkazom na vyjadrenia jednotlivých vojakov ustálil, že nebolo obvyklé, aby vodič čakal na veliteľa počas potápania alebo sa s ním dokonca potápal spolu. Konečne, správny súd reagoval aj námietku rozporu medzi záznamom o úraze, správou o vyšetroaní služobného úrazu a záverom posudkovej komisie, pričom odkázal na pôsobnosť tejto komisie v zmysle § 87 ods. 1 písm. e) zákona č. 328/2002 Z. z. Podľa kasačného súdu tak napadnutý rozsudok dáva odpovede na všetky podstatné námietky žalobcu.

13. V prerokovanej veci žalovaný aj Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia rozhodovali o nároku žalobcu ako syna zomrelého profesionálneho vojaka na sirotsky výsluhový dôchodok. Podľa § 53 zákona č. 328/2002 Z. z. má nezaopatrené dieťa nárok na sirotsky výsluhový dôchodok po (okrem iného) profesionálnom vojakovi, ktorý bol jeho rodičom a ktorý a) ku dňu úmrtia splnil podmienku doby trvania služobného pomeru ustanovenú v § 38 ods. 1 (t. j. 15 rokov), b) zomrel v dôsledku (okrem iného) služobného úrazu vzniknutého pri výkone služby alebo v súvislosti s ním, c) bol pred dňom úmrtia poberateľom výsluhového dôchodku alebo invalidného výsluhového dôchodku. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že zomr. F. Š. nebol pred smrťou ani poberateľom výsluhového dôchodku alebo invalidného výsluhového dôchodku, ani jeho služobný pomer profesionálneho vojaka netrval 15 rokov. Žalobca tak mohol mať nárok na invalidný sirotsky dôchodok, len ak by bola splnená podmienka § 53 písm. b) cit. zák., teda že smrť jeho otca bola dôsledku služobného úrazu.

14. Podľa § 29 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. sa za služobný úraz na účely tohto zákona považuje (okrem iného) smrť profesionálneho vojaka spôsobená nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov a) pri výkone služobných činností vyplývajúcich zo služobného zaradenia profesionálneho vojaka, pri činnosti vykonávanej na príkaz, pokyn alebo rozkaz nadriadeného alebo pri činnosti, ktorá je obvyklá pri plnení služobných úloh vrátane činnosti v čase prestávok v službe, b) pri činnosti, ktorá sa vykonáva v záujme služby alebo s cieľom chrániť záujem služby, bez ohľadu na to, z akého podnetu profesionálny vojak túto činnosť vykonáva, c) v dôsledku konania alebo opomenutia inej osoby, ak dôvodom takého konania alebo opomenutia je príslušnosť profesionálneho vojaka k ozbrojeným silám alebo činnosť, ktorú profesionálny vojak vykonáva alebo vykonával v záujme služby alebo s cieľom chrániť záujem služby, e) pri činnosti, ktorú profesionálny vojak vykonáva vo verejnom záujme alebo v záujme ochrany života, zdravia alebo majetku. Podľa § 29 ods. 2 cit. zák. sa ako služobný úraz posudzuje aj úraz, ktorý profesionálny vojak utrpel pre výkon služby. Zistený skutkový stav svedčí o tom, že úraz, ktorý bol príčinou smrti F. Š., sa stal nezávisle od jeho vôle skrutkou policajného člna v mori pri potápaní. Potápanie nie je činnosťou vykonávanou v záujme služby ani na ochranu tohto záujmu, ani činnosť vo verejnom záujme, a policajný čln do F. Š. narazil práve preto, že ho nespozoroval, takže je vylúčené, aby dôvodom nárazu bola jeho príslušnosť k ozbrojeným silám. Podstatou veci tak zostáva posúdenie, či by mohlo ísť o služobný úraz podľa § 29 ods. 1 písm. a) alebo ods. 2 zákona č. 328/2002 Z. z.

15. Správny súd, ale aj orgány verejnej správy ustálili, že žalobca bol zaradený vo funkcii starší vodič a podľa jeho funkčnej náplne k jeho služobným povinnostiam nepatrilo potápanie. Naopak, potápanie bolo vyslovene označované ako iná nebezpečná činnosť, ktorej sa vojaci mali venovať zásadne počas osobného voľna. Žalobca v podanej kasačnej sťažnosti prvýkrát tvrdí, že jeho otec sa 5. októbra 2008 potápal, pretože potápanie rozkázal jeho veliteľ B. O.. Podľa kasačného súdu však také tvrdenie nemá

žiadnu oporu v administratívnom spise, a preto sa možno stotožniť s vyjadrením žalovaného, že je účelové. Napokon, žalobca s touto argumentáciou neprišiel ani počas konania pred orgánmi verejnej správy, ktoré naopak na základe skorších zrušujúcich rozsudkov skúmali otázku, či neb. F.. Š. sa mohol ísť potápať, lebo mal prestávku v práci alebo osobné voľno. Ak by v danom čase plnil rozkaz svojho nadriadeného, nebolo by vôbec možné hovoriť o prestávke v práci (ktorej podstatným znakom, ako to uviedol aj správny súd, je práve dočasné oslobodenie spod povinnosti plniť služobné úlohy). Práve naopak, aj doterajšie právne názory správnych súdov celkom jasne vychádzali z toho, že neb. F.. Š. nebol povinný sa potápať. Podľa kasačného súdu tak nemožno uvažovať nad tým, že by potápanie malo byť činnosťou vykonávanou na rozkaz, príkaz alebo pokyn nadriadeného.

16. V zhode so správnym súdom aj orgánmi verejnej správy tak prichádza zaoberať sa len otázkou, či činnosť F.. Š. bolo možné považovať za činnosť, ktorá je obvyklá pri plnení služobných úloh vrátane činnosti počas prestávky v práci. Podľa kasačného súdu však zo znenia citovaného ustanovenia vyplýva, že pracovným úrazom nie je akýkoľvek úraz utrpený pri akejkoľvek činnosti počas prestávky v práci. Formuláciu „vrátane činnosti počas prestávky v práci“ totiž treba vykladať v spojení s predošlou formuláciou „činnosť, ktorá je obvyklá pri plnení služobných úloh“. Inak povedané, aj činnosť počas prestávky v práci je v z hľadiska vymedzenia služobného úrazu podstatná len vtedy, ak ide o činnosť, ktorá je počas prestávky obvyklá pri plnení služobných úloh. Môže ísť napr. o rôznu prípravu na plnenie služobných úloh (nasadzovanie alebo odkladanie výstroja či výzbroje, prípravu techniky, materiálu na výkon služobných úloh, príchod či odchod z rôznych výcvikových zariadení a pod.) ale napr. aj odpočinok alebo jedenie na bežných miestach na to určených. Pokiaľ ide o činnosť vodičov, možno za činnosť obvyklú pri plnení služobných úloh počas prestávky v práci považovať spravidla prípravu a kontrolu vozidla pred jazdou či po nej, dopĺňanie pohonných hmôt či iných médií a pod, ako aj bežný odpočinok a jedenie.

17. Už Krajský súd v Bratislave v rozsudku č. k. 2 S 333/2010-89 v zhode so žalobcom citovaným rozsudkom sp. zn. 7 Sžo 80/2011 uložil žalovanému aj vojenskému úradu, aby skúmali nielen to, či čakanie neb. F.. Š. na veliteľa po jeho dovezení na pláž v Konos Bay mohlo byť prestávkou v práci, ale aj to, či činnosť ako potápanie nie je možné považovať za obvyklú. Rovnaký názor vyslovil tento súd aj v ďalšom zrušujúcom rozsudku č. k. 6 S 189/2014-113. Za daných okolností potom žalovaný a vojenský úrad postupovali správne, ak zisťovali, či bolo bežné, že vodič veliteľa vozieval na pláž na účel potápania a potápal sa spolu s ním. Orgány verejnej správy v prerokúvanej veci považovali za kľúčovú výpoveď predošlého vodiča Č.F. W., ktorý potvrdil, že on B.. O. na takéto jazdy nevozil, nečakával ho tam a nepotápal sa s ním. Kasačný súd sa stotožňuje s názorom, že takéto výpovede dostatočne jasne objasňuje, že k obvyklým činnostiam vodiča veliteľa nepatrilo sprevádzať veliteľa pri každej činnosti, ktorú on sám vykonával na mieste, kam ho vodič dovezol. O to menej potom k obvyklým činnostiam mohlo patriť sprevádzanie veliteľa pri činnostiach, ktoré boli príslušnými rozkazmi vyslovene odkázané do obdobia osobného voľna, akou bolo potápanie. Obsah administratívneho spisu tak dostatočne podopiera záver žalovaného a vojenského úradu, že činnosť, ktorú F.. Š. vykonával 5. októbra 2008 spoločne s B.. O. a pri ktorej bol zranený a následne zomrel, nemožno považovať za činnosť, ktorá je obvyklá v rámci prestávky v práci.

18. Naopak, za daných okolností zrozumiteľne a logicky pôsobí vysvetlenie žalovaného, že túto činnosť F.. Š. vykonával takisto v rámci svojho osobného voľna. Podľa kasačného súdu je celkom pochopiteľné, že ak medzi ním a veliteľom B.. O. bol kamarátsky vzťah (čo je takisto podopreté obsahom administratívneho spisu) a ak obaja mali záľubu v potápaní, potom F.. Š. mohol „rád“ splniť úlohu vodiča na ceste zo základne do Konos Bay, pretože si bol vedomý, že namiesto návratu na základňu tam bude môcť zostať a bude sa môcť svojej záľube venovať. Mohol teda využívať plnenie služobných úloh, aby sa dopravil na miesto, kde sa venoval svojej záľube (podobne ako napr. vodič z povolania môže využiť služobnú jazdu na určité miesto, aby tam navštívil pamiatku alebo kúpil si zaujímavý suvení). To však neznamená, že táto jeho záľuba sa stáva súčasťou jeho služobných úloh alebo činnosťou obvyklou pri ich plnení, a to ani počas prípadnej prestávky v práci. Z tohto hľadiska potom nie je podstatné, či veliteľ B.. O. vedel alebo nevedel o nakladaní potápačskej výstroje aj pre neb. F.. Š.. To mohlo svedčiť len o jeho vedomosti, že sa tam chce venovať svojej záľube, no nič to nehovorí o tom, že by sa potápanie malo stať činnosťou obvyklou.

19. Kasačný súd sa tak nestotožňuje ani s ďalšími námietkami žalobcu v kasačnej sťažnosti, ktoré navyše z veľkej časti predstavujú len opakovanie jeho argumentov zo skorších podaní a len nedostatočne reflektujú závery správneho súdu v napadnutom rozsudku. Úvahy o tendenčnosti výpovede B.. O. nie sú pre posúdenie veci podstatné už preto, že tak žalovaný, ako aj vojenský úrad za omnoho dôležitejšie považovali vyjadrenie predošlého vodiča (teda profesionálneho vojaka, ktorý pred neb. F.. Š. plnil funkciu vodiča pre veliteľa B.. O.) o tom, či bolo obvyklé vozit' veliteľa

na pláž a potápať sa tam s ním. To, že sa niekedy B.. O. vozil sám, nijako logicky nedosvedčuje, že by sa neb. F.. Š., keď dovezol B.. O. na pláž, mal alebo musel potápať spolu s ním. Polemika žalobcu nad listinami „triptickets“ prehlada, že ich vyplňanie sa spravovalo inými pravidlami (manuálom OSN, ktorého obsah podrobne reprodukovali žalovaný aj vojenský úrad vo svojich rozhodnutiach), a preto označenie jazdy ako „DUTY“ (služobná) na nich neznamenal, že počas celého jej obdobia profesionálny vojak plní služobného úlohy v zmysle § 29 ods. 1 písm. a) zákona č. 328/2002 Z. z. Z vyššie uvedeného ďalej vyplýva, že orgány verejnej správy sa dostatočne zaoberali zisťovaním toho, či a ako čakal vodič na veliteľa, keď ho dovezol na pláž, a preto nie je dôvodná námietka žalobcu, že orgány nerešpektovali právny názor najvyššieho súdu vyslovený v rozsudku sp. zn. 9 Sžsk 5/2017. Polemika nad „dvoma verziami“ správy o vyšetrení úrazu nijako nezohľadňuje zrozumiteľné vysvetlenie tejto otázky v preskúmanom rozhodnutí žalovaného (oprava pôvodnej správy kvôli nedostatku jej náležitostí).

20. Konečne, podľa už cit. § 29 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z. z. sa ako služobný úraz posudzuje aj úraz, ktorý profesionálny vojak utrpel pre výkon služby. V prerokúvanej veci nie je vôbec potrebné zaoberať sa otázkou, aký je vzťah tohto ustanovenia k § 53 písm. b) cit. zák., ktoré výslovne hovorí len o služobnom úraze „pri výkone služby alebo v súvislosti s ním“, teda či toto ustanovenie zužuje rozsah služobných úrazov, pri ktorých patrí sirotský výsluhový dôchodok, alebo ide len o nedôslednosť zákonodarcu a definícia § 29 ods. 2 sa uplatní aj pre účely priznania tohto dôchodku. Služobným úrazom pre výkon služby totiž treba rozumieť spravidla služobný úraz vzniknutý v situácii, do ktorej sa poškodený dostal v dôsledku výkonu služby. Musí teda existovať bezprostredná príčinná súvislosť medzi výkonom služby a vznikom situácie, v ktorej došlo k úrazu. V tu prerokúvanej veci by mohlo ísť o typický príklad takej situácie, keď neb. F.. Š. dovezol veliteľa do Konos Bay a len v dôsledku jeho pobytu tam by sa mu stal úraz (napr. by tam došlo k prírodnej katastrofe, prestrelke a pod.). V bezprostrednej príčinnej súvislosti s výkonom služby neb. F.. Š. však nebolo to, že sa ocitol v mori 50 až 70 metrov od pobrežia, 700 metrov od oblasti určenej na kúpanie, bez predpísaných výstražných prvkov, ako na to správne poukázal už správny súd, ale aj orgány verejnej správy vo svojich rozhodnutiach.

IV.

Záver

21. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

22. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobca vo veci úspech nemal a žalovaný ho sice mal, kasačný súd však nezistil výnimočné dôvody, aby sa mu nárok na náhradu trov priznal.

23. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3:0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.